

Vérbekecs, szégyenkés

a völgy néhány elszántabb, mindenre kapható embere akkor sem tudott mit kezdeni a borotvaélesre fent késekkel, amikor a körisföldi legelőkre felvezető út mentén a sasfák meghasadtak, de jó, ha tudjuk, nem aknaszilánkoktól, mint azt sokan gondolták, nyitott szájakkal félelmetesen nyerítettek, zengett bele a falu, éjszaka volt, sejtettük, megint itt jár a Rét Asszonya, szokásához híven furcsa dolgokat művel; ha jött, elhívta az ördögöt magával, perverzebb fantáziák szerint Asztagláb szalmáján szeretkeztek, a férfiak siettek az ördögöt megkéselni, nem mentek semmire, a gyilkok tokokba kerültek, ezenközben azt mondta a Rét Asszonya, bánat keressen árkot arcotokon, ez pedig több mint figyelmeztetés volt, a völgy lakossága, ki-ki tehetsége szerint az általánosságoktól eltekintve furcsa történeteket keresgélt emlékezetében, többen találgatni kezdték, milyen csapást mérhet ránk még a Mindenható a nagy háború után, de az okosabbja legyintett, nem kell ostobaságokkal foglalkozni, végül mindössze Johán remete küldött írásbeli figyelmeztetést a környék jegyzőseinek, tegyenek meg minden intézkedést, aki pedig teheti, meneküljön, mert látomása szerint rövid időnek kell eltelnie ahhoz, hogy a Rét Asszonyának szava felmérhetetlen szenvedéssel, égbekiáltó istenkáromlással, végül teljes pusztulással beteljesüljön, bolond, mondták az előljárók, vérbaja az agyára szállt, jegyezték meg mások, akik látták a remete sebein megült iszonyatos vart a kápolna előtt, és kirázta a hideg valamennyit, elfordultak, mint ószövetségiiek a bélpoklostól, megint mások öregeket kérdeztek ki, mit lehet tudni a titokzatos nőszemélyről, ám választ nem kaptak, mindössze ködös, demenciás, sehová sem vezető történetekről beszéltek,

jó Tsere Ágnes nénénk (szül. Vaáli) teljesen kikelt a képéből, amikor nemes Tsere Mínya sógor az értésére adta, hogy a család a következő két-három hónapot vagy még többet a temető alatti gyepűben tölti, vita nincs, ez parancs, értettük elhatározását, ha kinéztél a domboldalra, ekkor már a völgy lakosai szórványosan

cipeltek kifelé, vittek viselős rongyot, vödröt, ágyneműt, pokrócot, köcsögöt és üstöt, mosóteknőt, szappant, füvenyt elsőrendben, sertést, kecskét láncon másodrendben, a kutya ugyancsak láncon otthon maradt megdögleni, a tinók, szarvasmarhák kint a legelőn bömböltek szopóborjaik után, hajnaltól hajnalra ott ütötte meg a hóharmat valamennyit, keletje lett a hitvány galagonyának, korábban köptek a semmifára, ki hinné, mi minden jó lehet a túlélésre, a bogyója kétségtelenül, ha időnként a szívünket markolásszuk, sok-sok gutaütött vérvörös ág kiterítve a kalibáknál, munkásfa, sok bajlódás van vele, de tüze erősebb a bükknél, noha nyersen sokat nyöszörög parázson, aztán szépen bellobban, fortyog, sistereg, egészen otthonias, fény csöpög a mestergerendáról,

ellesszünk a sikátor martja alatt, pontosan szemben a Kakasdombbal, a pataktól mindössze tíz percnyi járásra, de ne félj semmit, mondta nemes Tsere Minya sógor, Johán remete nem fog meglátogatni valami élelem reményében, vagy hogy felolvassa passzusz az Isteni színjátékból, mostanában Dantéval házalt, a völgyiek testületileg állították, a remete meghibbant, soha nem hallottak olyan nevű emberről, a jegyzőség eljuttatta hozzá a rendelkezést, amíg tart a járvány, tudálékos szórványbeszédék szerint a spanyolnátha, elvakart varas lábát ki ne merészelje tenni a kápolnából, amíg a bíró fel nem menti a szigorú tilalom alól, a karantén mindenkire vonatkozott, amíg csak híre nem érkezett, hogy már nem hull a nép olyan sűrűn, mint a mogyoró, kiköptünk, ha a galambok lerondították az ablakot, volt nyál a szánkban elég, mert nyaltuk a virágos ablakot, amíg leszaladt a szánk melegétől a jégvirág szirma, és bámultunk kifelé házi fogságunkból, felrepült libák pihe tolla hullt alá spirálosan, szépen megült a szőlőkaróra tűzött kalap zsíros karimáján,

ezenközben nemes Tsere Minya sógor azon kapta magát, hogy késő délutánra jár, a bánat az árnyékkal jelentkezett, vagy mondjam, a Rét Asszonya átlépte a keleti gerinceket, a vonulat élén ásott futó- és lövészárkokban nagyot nyekkent, mint általában, innen alig évekkkel ezelőtt a maradék oláhok fejvesztve menekültek, miután a kassai gyalogezred a Bekecs-hegy tetején meglepte őket, a bosnyák katonák bátorságáról és elszántságáról legendák születtek, menekült a román visszafelé Moldva felől áteresztő szorosokon, éppen tizenhat ősz elején történt, véres napra emlékezett nemes Tsere Minya sógor, bizony isten, menekülőre fogták, Vlágýé román katona ott maradt a szögesdróton, két álló napig szólította felváltva hol Maria Fecioara, mama lui Iisus din Nazaretet, hol édesmámát emlegette, aztán feladta, kezében drótvágó ollóval lehelte ki lelkét, aznap előtt Feketetón vagonírozták a honvédeket, pontosabban Csucsán, a Bonczavilla alatti lapályon állomásozott az ezred, a parancsnok mihelyt kézhez kapta a telegráfot, ezredét azonnal útnak indította, ment a csapat keletre, mert a románok a Kis-Küküllő vonalán széles offenzívával készültek betörni a Maros völgyébe, a város utcáin néhány önkéntes és szuronyos csendőr lézengett mindössze, dologtalanságukban egyéb nem akadt, a hajdani görgényi tutajosokat

kiszolgáló Lagné-féle fogadónak hasítottak fát és szépen elrakták télire, fejeként napi egy bögre gulyásért, hozzá fél liter hamis bor, hírlett ugyanis, Lagné olyan gyönyörűen vizezi fel a küküllői másod- és harmadbort, hogy az fényéből semmit nem veszít, mindösszesen sápadtabbnak látnánk, ha a matt fényből elvonulva ablak világánál vizsgálnánk a fogadó átláthatatlanul vastag, enyhén kékes, pipafüst fényeket kínáló poharait, feltéve, ha a dohány a Kisberekben termett, a tiszték viszont sárga, olajosan nehéz arannyal, mármint szászcsávási borral koccintottak a hazára Bürger úr turbinájától származó bizonytalan vilanyfényben,

jó Ágnes nénénk aggodalommal nézte, amint Gerlicét előnti a sápadt félelem, rá az üvöltő iszonyat, mégis, miféle temetőről beszél az apa, talán megbolondult, agyára ment a háború, alig néhány hónapja a nagyszebeni agyagosba temették el nővérét, szép Águcát, miután a város apácázárdájának rendfőnöknője, Abesztinia nővér távpostán keresztül tudatta, hogy Tsere Ágnes rendi novíciusnővér életének 19. évében megtért teremtő atyjához, azt csak másodlagos értesítésnek számította, hogy az Orsolya novíciát elvitte a tüdőbaj, a gombalilába váltó iszonyat Ágnes néném arcát teljesen szétmosta, Klósz doktor helyben megállapította volna, szívujja lehet az asszonynak, kifogyunk a másik lányunkból is, Mínya, rebegte elfúlva, fátyolosan, és a forma mellé öntötte az olvadt fagyút, mert az olajat drágán adta Horovitz, a fát is drágán adta, pedig ha betekintett volna polgári igénnyel az éji parasztházba, látta volna, milyen szépen, békés világot hoznak vissza a kályha öntvénypatójának repedésén átvilágító lángok, táncolva a mennyezeten, mestergerendán függő keménycsizma szárán, a lányok ilyenkor a paplant az állukig húzták és a fiúkra gondoltak, a kétvízközi kenderföldön, köntösüket térdük alá igazítva a keserű homokosba rajzoltak nagy szíveket, mindjárt el is hordta a szél, a folyó erős huzata, elesett legények szíve volt, emléküket leszívja a homoki keserűség, a bánatnak martilapu íze van, amire rányomja bűzét a kenderáztató,

úgy világított a két szeme, mint valamilyen távoli bolygó ikerholdja, hidegen, bemérhetetlenül, létezéséről a világnak nem volt tudomása, nem is lesz, jókedvűen omlott be a föld, a friss áradék, a rög legurult a barozdán, kopogott száraz hulláson, pedig még nem fagyott, csak hóharmat csípte meg a rétet, a zúzmarás mezőben alig pár nyomot hagyott a menet, nap mint nap hozták az újabbakat, ha halottat lehet újnak nevezni, és látni lehetett Johán remete szétolvadó lábnyomát, amint mezítláb, kőkorsóval járt le a patakra, nemes Tsere Mínya sógor tekintetében félelemnek nyoma sem volt, holott most volt a félelmek ideje, háborúknál, nagy vizeknél, tűzvésznel, sáskajárásoknál sokkal félelmetesebb, bár igaz, a pestis sem kímélte a völgy népeit hajdanán, most pedig a falu hatvanhét lakosát vitte el az új járvány, a folyón túli dombra hordták ki a holtakat, nagy közös sírba hengerítették valamennyit rúddal, nyitva hagyták addig, amíg az utolsó influenzás is elhullt, csapdába esett tetemzabáló ebeket élve földelték be

Gereben cigánykovács legényei, nem bajlódtak sokat velük, ha arra jártunk, talpunk alatt kifordult a földből a meszes rög, a járványtemetőben egyetlen kőkereszt őrködik, keresztet vetettek az alatta elmenők, a fuvarosok főleg, amikor éppen kihajtottak a völgyből, kóberek fedésében fuvaroztak nagyban Csíkországból, kiáltották tele szájjal, meszet, hajtottak végig a falun, a völgyiek távolabbról integettek nekik, hova rakodjanak le, jól van, mondták a szekeresek, a járvány után elszámolunk, bólintással jött a megegyezés, jó néhány fuvaros el sem hajtott a Káli szurdokig, hanyatt esve döglegyeknek tátottak nagy szájukat, a lovak elmentek a szentpéteri kútra, ittak a kővályúból, mindegyre horkantva vánszorogtak tovább, Tatárvágás rókái rafináltan felugráltak a szekerekre, a bölcsőkben elhasalva a káli csorgóig jól bezabáltak, bocskorok, lábszárcontok, kalapok, egy-egy hámcsat, pecek ért haza épségben a tamási portákra, a lovak közömbösen álltak kapunyitásra várva, Ágnes néném húga nem tárt kaput, a kurvafajzat Flóráné néhány nappal előtte megszökött a kölykével, besztercei burszánnal vágta át a havasokon, az a hír járta, hogy Besztercén túl, attól valamivel nyugatabbra, Szolnok-Dobokában állapotodott meg, sokáig nem is tudtuk, hogy Fölsőilosván ilyenformán rokonunk él, ő volt a falu egyetlen magyar asszonya, amíg meg nem halt járványban fiatalon és oláh burszánytól elhagyva, részemről elbeszélve mindez mellékesen, ellenben azt is híresztelték fuvarosok másodkézből, hogy szénéégetőktől értesülve a Kelemen alatt erősen elszaporodtak a dögevő vadak, elégedetten járták be a terepet, egymásra acsarkodva ropogtattak csontokat, a tatár sem látott olyan vérfagyasztót,

nem is értette Gerlice, honnan apja tartásában eme kőhideg vagy holt anyagokra jellemző közöny, ha esténként a sötétségbe bámult; ült a férfi a gyepen, karjait átfonta a térdéi fölött, nem szerencsés tudomásul venni akármit is, mert itt minden hír a pusztulással összefügg, leginkább a kutyák hallgatása, félelmetes, amikor az eb a láncon megadja magát, ha kifogytak erejükből, nem volt a völgyben élő háztartás, nyitott kapuk, kitért ablakok mindenhol, halálfélelmüket megvető zsványok fosztogattak, miközben a völgyi férfiak a patak kövein fentek rettenetes késeket, mindig fentek, ha tehették, ha tatár jött, ha török jött, ha labanc jött, aztán a késeket és gyilkokat hátrahagyva hét ágba menekültek, a kések és gyilkok élei a gyávaságtól szégyenükben lassan kicsorbultak, ahogyan a kaszák, a kapák, a vasvillák, a fogadalmak, az ilyesmiket elnyelték az árkok, lerétegelte a téglavetők sara, így lettek a történetek szürkék, hiányosak, vagy békányálasan síkosak, semmire se jók, talán ezért nem tud senki mesélni valamit a Rét Asszonyáról, úgyhogy a misztikus nőszemélyről ki-ki saját képzelete szerint alakított képet magának, korábban sokat beszélünk róla, annyit tudtam leszűrni az elbeszélésekből, hogy mindenféle rontásra hajlamos asszony démoni rútsága annyira nem e világi volt, hogy már-már nagyon szépnek láttuk, sőt találkozni akartunk vele, körbeülni a Kakasdomb tetején, mondjon a világról szépeket, de nem, lebeszélte róla Janka Lőrinc szőlőcsész, állítva, hogy látta a Rét Asszonyát, részletekről nem beszélt, mindössze annyit, hogy éppen leérkezve

a völgybe kerekét oldott, állította, szempillantásra sötét éjszaka lett, suhogott a tömény lég, valami közeledő zápor fanyar erdei illatokkal, világszéles papi palást, furcsán zengett a völgy, hidegen, mégis bársonyosan, belebbentette a kerek Kakasdombot, a völgyet teljes egészében, leszüretelt szőlőtőkék között csörtettek a karóhegyezők, koldustetű borostával arcukon, lobogó szemöldökkel, és fülükből pamacszerű macskanyereg tört elé, orrszörzeten jégcsengő, noha meleg, narancssárga volt az ég, a szőlőmunkások akáctöviseket köpködtek vérző szájukból, égő sebekre esővíztől hígított gáliclevet csorgattak, a pincéről levették a nagy vaspántokat, kigurították a hordókat, kiveték helyükből a dugókat és vastag-seprős vörösborok csobogtak az ásott útmélyedésekben, és reggel lett, szóltak a kakasok, a faluvégi Csontné kakasai, na de Lőrinc bácsinak azóta sem világosodott ki, folyton bolondságokat beszélt, megvadított italoktól mindegyre megbújt a gyepükben, később Lőrinc-mulatságnak nevezték az emberek ezt a hagyományteremtő történetet, amikor ugyancsak szoknyát lebbentett a Rét Asszonya, a völgyben menyegző volt vagy mi, furcsállták az emberek, hogy nem akart virradni, a vőlegénynek hirtelen szarva nőtt, a násznép szeme láttára taposta meg a menyasszonyt, a kos hághatnék, mondták az emberek, részeg asszonyok elmentek háyni Ángi házához, az erdőpéterlaki Bolond Jóska és cigányzenekara feltűrközve szünet nélkül muzsikált, megvesztek, hangoztatta a násznép, és nem tudták abbahagyni a táncot, különösen a bögös rángatta a vonót, mindegyre erdőpéterlaki, vajdaszentiványi táncokat pendítettek, amikor magyarandrásfalvi muzsikába kezdtek, erősen hunyorított a nép, sokaknak elment a látása, hallották a vonatfütyöt, amint a keskenyvágányún elcsattog a fekete ördög, egyszerre kivilágosodott, kakasdombján szóltak a kakasok, Csontné kakasai, a szőlőtőkék között kisült a gyom, a szamártövis, a pezderják, a koldustetű, a kannamosó, és kisült az átkozott perjefű, nem hasadt tovább a villámcsapott fosószilva, rendesen megdongták a legyek, Jugor burszány szamara addig szívta magába az áradó cefreszagot, amíg összerogyott, a hátára felmazlagolt kannákból elfolyt a savó, kiszáradt a nyáját őrző kutyák nyelve, estére tátogtak a holdra, aznap a burszány felesége nem akart semmit, felcsináltál, mondta a burszánynak,

virradt, leány az atya jobbán, belekarolt, mióta ülsz itt, kérdezte Gerlice, nemes Tseke Mínya sógor szolt volna, gondolta, jobb, ha nem, érezte, szájának rossz szaga van, bűzös a lehelete, felgyúlt a nyála, kis idő múlva a leányára nézett, fejével intett a temető felé, az éjjel sokat beszélgettünk, mondta, az elmentekkel minek, kérdezte volna a leány, de ő is inkább hallgatott, érezte, fázik, a tüdőbajhoz elég egy kis rafinált ájer, így testébe mart Orosván mezején leszaladó havasi huzat, ilyenkor hajlékba kell menni, mert a fák, füvek kézről kézre adják a tüdőbajt, mondta a szomszédasszony, Márik néni, az ő fiatal húga is Águca sorsára jutott attól, pedig olyan ellenálló szervezete volt, mint a kapálatlan dohányszárnak, csakhogy Szent Antal kilenkeddi búcsújára jövet átizzadt hátáról levette a hárászt, este már benézett a kaszás kék villanós fénnel, mintha villámlott

volna Orostván gerincén, ki venné komolyan, onnan sohasem jön el az eső, jó lesz nekem, kiskegyed, mondta a villámképű, valamivel később, néhány hét múlva eljött érte, az oláh falvak felől érkezett, ahonnan, mondják, mindig eljön a nagyeső, hogy kivel beszélgettem, szolt az apa, inkább kijelentve, mint kérdést ismételve, csak azért elegyedtem szóba velük, mert a holtakkal való beszélgetés a legmegbízhatóbb biztosíték arra, hogy életben vagyunk, leányom,

hallod, nemes Tsere Mihály, dobj valamit ennünk, hallod, nemes Tsere Mihály, a szolgálid sírnak a kalibád előtt, lépj ki, önts a barmaid etetőjébe akár korpalevet, de előbb a földön mászva, csúszva áldást kérünk rád és családodra, aztán maradéktalanul felnyaljuk, van neked vesszővel kifont kamrádban, Ánti szolgálád lisztesen tért meg a völgybe, lalácsravalót leporolt magáról, Ágnes asszony, kend vessen ki a rétre nyúlós, savanyú káposztát, mert palacsintát nem kérünk, ott rohad kalibád mellékfedése alatt, búzlik a hordód a létől, Mínya, éhen döglenek a gyermeink, hallod-é, Mínya, az Ugorcsija szerencsétlenjei vagyunk, akik kalászt szedünk földjeidről aratás után, hogy keddről szerdára megvirradjunk, hallod, Mínya, aki most ágyadon, zsírral kikent csizmádban heversz, bőrkenődből ejts a szánkba cseppnyit, gyermekeinknek kiszáradt, felsebzett a szájuk az inas csalánszártól, ajtód eltorlaszoltad, mi csak harapnivalót kérünk, ha úgy akarod, nyersen, főttelenül, ha kilököd a résen, részedről úri feltálalásnak számít, indulunk magunkat igába fogni, felszántani földjeidet, valamit esett, a Berkek homokosa laza, ezenközben két ökröd valahol henyél, vagy a farkasok zabálták fel húsukat, rohadj meg, folyjon el véred az utolsó cseppig, Mínya, ha nem szólsz, tudjuk, hogy nem szólsz, nem nyitsz, nem vetsz ki semmit, száradj ki, mint a Vaáli tava, a szemed legyen szárazon kerek, és pénzedet hullasd, mint akár a vaáli-tó hala, légy büdös, ágyékszagú, tetves,

jó Tsere Ágnes néném vállán tekenő ruhával indult a Bagolyerdő alatti serengőhöz, korán reggel jobb volt arra járni, alkalmas idő volt a karanténhoz, Gerlice az üstöt cipelte, forralni vizet lepedőnek, a lány a mellébe dugdosta a szükségvásznat, amit apjának nem volt illendő látnia, lobogó vízben kell azt, majd a sárguló ciheresben a guggoló tuskónál, ha itt van az ideje, hozok rudat madárijesztőnek, mondta nemes Tsere Mínya sógor, és megragadta a sík nyelvű fejszét, vigyázzunk a madarakra, figyelmeztetett a nyugati frontról megtért Reszketős Bambuc, azért a neve, mert csakugyan reszket, megállás nélkül, kanalából visszacsorog a leves, likas fogába asszonya helyezett jó türelemmel bagót, aknanyomás érte, mondta, emberek, vigyázzatok az égi madárra, mert hordozza a járványt, elképzelhető, a Rét Asszonyának madarai röpitik szét az influenzát, ha nem egyéb, vecsernyés matuzsálemek látták az asszonyt a várfokon ülni és égi madarakat etetni a tenyeréből,

akkor is fentek a férfiak a patak nagy kövein, élesre csiszolták a késeket, mentek fertezett szőlőtökét irtani, aztán félredobták a hiábavaló szerszámokat, hadd

csorbuljanak, a szőlővész terjedt, mint a fogszuvasodásos népbetegség, megint csak szégyenkést szorongattak markukban, mire valók vagyunk, néztek össze egyáltalán nem restellkedve, fentek egymástól tisztos távolságra, az őserő gondolt rájuk, a patakba jól fenő vulkanikus kőzetet szórt bőkezűen,

a víz Bagolyerdő alatt sekélyesen megterült, ércesen kék vize télen-nyáron *zsizsegett*, ami elszigetelt nyelvjárásunk szerint jéghideg vizet jelent: kavicsot bányászó fuvarosok szívlapáttal merték fel, ittak a lapát kupájából, reccsent a foguk, azonnal kiköpték, az asszonyok a sok szapulástól lettek köszvényesek, mindegyre görcsbe rándultak az ujjaik, forró vízbe mártva megedződtek a tagjaik, eljártak a közeli sós tavakig, jó idővel a vérük sem csöppent meg, ha Szentmártonkor elmetszték a gúnár nyakát,

az emberbe lassan minden belefagy, a vér, a szív, az agy, az értelem, hit, meggyőződés, hogy ezt az állapotot csak a Rét Asszonya képes feloldani, míg mások ellenérzéssel Johán remete figyelmeztetésére esküdtek, éljetek, szeresetek, nemzettek sok-sok utódot, haldokoljatok, pusztuljatok, temetkezzetek pompával, hadd kapjam meg a jussomat értetek mondott imádságaimért, a temetőkapunál találkozunk, ahol asztalt terítetek, ott leszek, az leszek, aki pálcára támaszkodik, aki falákkal tapos, mert önnön lábát csapta le, falábat juharból csatolt magának, jól van, mindenki iszonyodik, valaki legyen, pohárnyi pálinkával, jó falás kaláccsal jöjjön felém, szívesen elfogadom, hunyja le a szemét, semmin ne akadjon fel, a bűzöm elvezeti hozzám, ne nézzétek, hogy fogatlan a szám, ti is fogatlan szájjal mentek el végül, rágatlanul nyelitek a napokat, éveket, majd véresen kihányjátok a kert sarkában, ahova el vannak rakva a döglött ebek, aztán köszöntem, mentem, részemről a kegyelet, mondta a remete, elment, beférközött a nagy hársfa odvába, odaadva magát a teljes átszellemülésnek, látva mindezt a matuzsálem hárs a remete alakját kérgével szépen körbenőtte, hírlett, a kápolnából ellopták Keresztelő Szent Jánost, leoldották a harangról a kötelet, a Megváltó keresztje jobbra dőlt, hangos istenkáromlással temették a holtakat, a guggoló csutakon ülő öregasszony csapkodta a térdét, keszkenője megoldva, szemlátomást őszült,

a patak vize döglött halat hozott, nem jó jel, mondta Gelice, nem jó jel, mondta jó Ágnes nénénk, a késfenők is látták, úgy tettek, mintha szál döglött hal nem jelentene semmit, csak egyikük mondta, a kancsalító Vankuj Domi, hogy látta, amint a Rét Asszonya a felső vályúknál, a vízáteresztőnél fellebentette szoknyáját, a patak fölé kuporodott, a vele jött ördög patak parti berkenyefűzről lógatta a bojtos farkát, kémlelt, és a nap szokatlanul gyorsan a vöröslő gát mögé zuhant,

a késfenők miután hallották a nap csobbanását, eltették a késeket, volt, aki gondosan, majd szerre ráálltak az egyszemélyes ösvényre, elmentek a kiszáradt cseresznyefák felé, szokatlanul hallgatagon távoztak, az anyák ilyenkor szokták

megnézni a lányok elejét, de nem, Gerlice rendben van, *teljesen szál magában* sulykolt lepedőt, a lány nem tudta, illik, nem illik énekelni valamit, amikor a völgy zenekarának dudása csak megszokásból fúj belé,

elmentem a kosért, mondta nemes Tsere Minya sógor, valahol el kellett kapni, járványban a birtokviszonyok nem álltak jogrendben, bárhol legelhetett a jószág, a kos az ösztönéből rágta kopaszra a mezőt, és berregés idején eljárt a fejős után, nekirontott a maga árnyékának, sehogyan sem értette a világot, az ördög némelyiknek hurkot vetett venyigéből, a fennakadt jószág bensőségeit falta fel legelőbb,

megvagy, Rusnya, ne félj semmit, jer közelebb, hadd vakarjam meg a füled tövét, ne haragudj rám, hogy rád esett az áldozati szerep, szíjas húsod a bográcsban puhul meg, a füsttel elszáll a bakszagod, faggyúdból gyertyát öntünk húsvétra, bőrödet besózzuk, kifeszítjük száradni, kivesszük a szemeidet kanállal, a golyóidat karikába szelve rágják meg a terméketlen asszonyok, hagymásan meg-rántva, és most lépj szépen bele a hurokba, sózok egyet a szemeid közé, hogy rogyjál össze szépen, hogy elvág hassam a nyakad, emberünk kést mutatott a kosnak, barátkozz meg a gondolattal, mondta nemes Tsere Minya sógor, meglátod, csak egy pörgő villanás az őszben, a berkenyefűz hulló levele, édeskés szag járt a levegőben, vérszag, kész vagy, mondta nemes Tsere Minya, romlandó belsőségedet itt hagyom a farkasoknak, látod, a hollók is köröznek felettünk, ő is nemes címermadár, mindig üdvözölt valamelyik legfelsőbb ágról, a szívedet viszont elviszem ajándékba, száraz szilvafa alatt nyúzott, vállára vette a kost, majd gallért kanyarított,

messzebről nézve, mondjuk Kakasdomb lankájáról látszott, gyorsan haladt nemes Tsere Minya sógor befelé a vízmosáson, mint aki fél valamitől, akár a vad-orzó, a kos egész úton vért prüszkolt, szagot fogtak otthagyt portákról elszabadult ebek, ám csak messziről merészelték követni emberünket, különben sem bírták az iramot, az éhségtől majd felfordult mind, dögszag járt az iszonyat koldusaként szertesztét a mezőn, szájukat megnyalni sem futotta erejükből, feladták, elhasaltak a vásott úton, bőrükön bolhával, szőrükön bogánccsal, nyákos csiga csúszás volt további útjuk hajnali döglésig,

a csószkalibákban magukat meghúzó késfenők nagyokat nyeltek kínjukban, marokkal szorítottak kásás vadvackort, a szemük kidülledt, testükben elkezdtek reszketni, a gyümölcsnek szeszt árasztó levét felfogták köcsögbe, egymásnak adogatták, megfigyelve gondosan, nehogy egyik-másik túlzásba vigye, különösen sok vadgyümölcs termett azon őszön, akkor volt még ilyen gazdag vackortermés, amikor betörték a románok, mintha csak azért teljesítették volna a parancsot, hogy egyszer s mindenkorra teletömjék magukat vadgyümölcssel, utolsó darabig lerázták a fákról, hullt, akár a záporosó, a kalibákból figyelő

késfenő férfiak mindegyre felbőgtek a fájdalomtól, darazsak nyomták sűrűn fulánkjukat, rettenetes kések lapjával csapták agyon a gyümölcsök és vadméhek fészékének telhetetlen prédálóit,

zsíros darab, szólt egyikük, a Pulya nevű szőlőmunkás, a többiekben is azonnal tűz gyulladt és vérmes szemmel falták a kost, máris széttépték volna, mint a foszló kalácsot, akkor, na, mondta Beles Karcsa, mielőtt indult volna, megtapogatta kése élét a nyelvével, utoljára a tőkék között fekvő, törött lábú őzbaknak vette le a fejét, idegesen rándult beesett arca, tele koldustetű borostával, vastagon nőtt füle mélyéből a macskanyereg, a többieknek hasonlóan, szemük egészen összeszűkülte, tatártól eredő vérük van, ettől jajgattak és fojtottak kölköket vad vagy teljesen megőrült anyák, feljegyzések szerint a Rét Asszonya akkor is a vár fokáról, tenyérből etette az ég madarait, ott volt az ördög is, kos képében mutatkozott, gyerünk, biztatták egymást a kalibák emberei, azt tartották, ők nem felejtethnek, átvonulva Mihálynik gazda szőlősén, szarvuk hangosan csattogott a karóktól, nyakuk megnyúlt, támadó fenevadak lettek, de jól van így, gondolta később a lehozott hóhér, miközben feladatát végezve szerre megmozgatta a karóhegyezők nyakszirtjét, ne féljeteK semmit, mondta, meglátjátok, semmi sem esett nektek jobban az életben,

azóta Minyadombnak nevezik a helyet, ahol lekanyarították emberünk galérlóját vérben hagyva, lucskosan, ahol végre meglátta a Rét Asszonyát, amint közeledett felé, vagy már ott volt, ki tudná, az áldozati kos szíve az én járandóságom, szólt, jól van, mondta nemes Tsere Minya sógor, és látta, hogy az asszony suhogó szoknyája alatt valami forró bársonyosság eltakarja a világot a szemei elől.